

# VAI TRÒ CỦA DOANH NGHIỆP TRONG LIÊN KẾT ĐÀO TẠO NGHỀ ĐÁP ỨNG NHU CẦU THỊ TRƯỜNG LAO ĐỘNG HIỆN NAY

Lê Thị Ngán

Trường Cao đẳng Kỹ thuật và Công nghệ Hà Giang

**Tóm tắt:** Trong bối cảnh hội nhập kinh tế và chuyển đổi số, nhu cầu về nguồn nhân lực kỹ năng cao ngày càng gia tăng, kéo theo yêu cầu đổi mới trong công tác đào tạo nghề. Một trong những yếu tố then chốt giúp nâng cao chất lượng đào tạo nghề là tăng cường sự liên kết giữa các cơ sở giáo dục nghề nghiệp và doanh nghiệp. Bài viết này phân tích vai trò của doanh nghiệp trong liên kết đào tạo nghề, đánh giá thực trạng, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy hiệu quả hợp tác, đáp ứng tốt hơn nhu cầu thị trường lao động hiện nay.

**Từ khóa:** Vai trò doanh nghiệp, đào tạo nghề

## THE ROLE OF ENTERPRISES IN VOCATIONAL TRAINING PARTNERSHIPS TO MEET CURRENT LABOR MARKET DEMANDS

Le Thi Ngan

Ha Giang College of Technology and Engineering

**Abstract:** In the context of economic integration and digital transformation, the demand for a highly skilled workforce is rapidly increasing, necessitating innovations in vocational training. One of the key factors in improving the quality of vocational education is strengthening partnerships between vocational institutions and enterprises. This article analyzes the role of enterprises in vocational training linkages, assesses the current situation, and proposes several solutions to enhance the effectiveness of cooperation, thereby better meeting the demands of today's labor market.

**Keywords:** enterprise role, vocational training.

Nhận bài: 15/04/2025

Phản biện: 14/05/2025

Duyệt đăng: 19/05/2025

### I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thị trường lao động hiện nay đang biến đổi sâu sắc dưới tác động của Cách mạng công nghiệp 4.0, toàn cầu hóa và quá trình chuyển đổi số. Trong khi đó, công tác đào tạo nghề ở nhiều nơi vẫn còn chậm đổi mới, chưa sát với thực tiễn, dẫn đến tình trạng thừa lao động không đáp ứng yêu cầu, thiếu lao động có kỹ năng. Để khắc phục tình trạng này, mô hình đào tạo nghề phải được tổ chức lại theo hướng tăng cường liên kết với doanh nghiệp – chủ thể sử dụng và nắm rõ yêu cầu thị trường. Vai trò của doanh nghiệp trong mối quan hệ hợp tác này trở thành yếu tố quyết định đến hiệu quả và tính bền vững của hệ thống giáo dục nghề nghiệp.

### II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

#### 2.1. Liên kết đào tạo nghề

Liên kết đào tạo nghề là quá trình phối hợp giữa cơ sở giáo dục nghề nghiệp và doanh nghiệp nhằm xây dựng và triển khai chương trình đào tạo phù hợp với nhu cầu của thị trường lao động. Mối liên kết này giúp đảm bảo người học được trang bị cả kiến thức chuyên môn lẫn kỹ năng thực hành gắn với thực tế sản xuất – kinh doanh. Doanh nghiệp giữ vai trò định hướng nhu cầu, cung cấp môi trường thực tập, đánh giá kỹ năng và tuyển dụng đầu ra, trong khi nhà trường đảm nhiệm tổ

chức giảng dạy và đào tạo nền tảng. Nhà nước giữ vai trò hỗ trợ, điều phối và ban hành cơ chế chính sách thúc đẩy hợp tác.

Liên kết đào tạo nghề được coi là giải pháp thiết thực để rút ngắn khoảng cách giữa đào tạo và việc làm, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế trong bối cảnh hội nhập và chuyển đổi số.

#### 2.2. Vai trò của doanh nghiệp trong liên kết đào tạo nghề đáp ứng nhu cầu thị trường lao động hiện nay

##### 2.1.1. Tham gia xác định nhu cầu và định hướng chương trình đào tạo

Doanh nghiệp là đơn vị trực tiếp sử dụng nguồn nhân lực sau đào tạo, do đó có vai trò quan trọng trong việc xác định nhu cầu lao động cả về số lượng lẫn chất lượng. Thông qua quá trình hoạt động sản xuất – kinh doanh, doanh nghiệp nắm rõ đặc điểm công việc, yêu cầu kỹ năng nghề, chuẩn đầu ra cần thiết cho từng vị trí việc làm. Chính vì vậy, sự tham gia của doanh nghiệp trong khâu xác định nhu cầu đào tạo là yếu tố nền tảng giúp cơ sở giáo dục nghề nghiệp xây dựng chương trình phù hợp, sát với thực tiễn và tránh tình trạng đào tạo không đúng với nhu cầu xã hội.

Trên thực tế, nhiều cơ sở đào tạo nghề hiện nay vẫn chủ yếu xây dựng chương trình theo khung quy định sẵn hoặc dựa trên kinh nghiệm nội bộ, thiếu sự khảo sát từ phía doanh nghiệp. Điều này dẫn đến tình trạng “lệch pha” giữa đầu ra đào tạo và yêu cầu tuyển dụng. Khi doanh nghiệp được mời tham gia vào quá trình xây dựng chương trình, họ có thể đóng góp ý kiến về nội dung cần thiết, kỹ năng trọng tâm, các thay đổi trong công nghệ, cũng như các xu hướng phát triển nghề nghiệp trong tương lai. Đây là cơ sở để cập nhật chương trình đào tạo định kỳ, bảo đảm tính thích ứng cao với thị trường lao động. Hơn nữa, doanh nghiệp còn có thể tham gia vào các hội đồng tư vấn nghề nghiệp, các nhóm nghiên cứu thị trường lao động cùng với cơ sở đào tạo nhằm đưa ra dự báo trung hạn và dài hạn về xu hướng nhân lực. Việc hợp tác này giúp các cơ sở đào tạo có chiến lược phát triển ngành nghề hợp lý, đồng thời tạo sự chủ động trong việc phân bổ chỉ tiêu tuyển sinh, đầu tư thiết bị và chuẩn bị đội ngũ giảng dạy.

#### 2.2.2. *Phối hợp xây dựng nội dung đào tạo gắn với thực tiễn sản xuất – kinh doanh*

Sau khi xác định được nhu cầu và định hướng chương trình đào tạo, bước tiếp theo mang tính quyết định chính là xây dựng nội dung đào tạo sát với thực tiễn sản xuất – kinh doanh. Trong đó, sự phối hợp giữa cơ sở giáo dục nghề nghiệp và doanh nghiệp đóng vai trò đặc biệt quan trọng nhằm đảm bảo chương trình không chỉ mang tính lý thuyết mà còn phản ánh đúng các tình huống nghề nghiệp, quy trình công nghệ, yêu cầu kỹ thuật đang được ứng dụng trong doanh nghiệp.

Doanh nghiệp có thể cung cấp thông tin chi tiết về quy trình làm việc, các dạng máy móc, thiết bị, phần mềm chuyên dụng và tiêu chuẩn chất lượng đang áp dụng, từ đó giúp nhà trường tích hợp vào nội dung giảng dạy. Việc lồng ghép các ca làm việc, mô hình dây chuyền, các bài toán thực tiễn vào bài giảng giúp người học hiểu sâu hơn về môi trường nghề nghiệp và cách vận dụng kiến thức vào thực tế. Điều này không những rút ngắn thời gian đào tạo lại sau tuyển dụng mà còn nâng cao năng suất lao động và khả năng thích nghi của sinh viên khi bước vào thị trường lao động. Mặt khác, trong bối cảnh công nghệ liên tục thay đổi, nhiều nội dung đào tạo truyền thống trở nên

lỗi thời nếu không được cập nhật thường xuyên. Chính doanh nghiệp là nơi tiếp cận công nghệ mới sớm nhất, do đó có khả năng phản ánh kịp thời các yêu cầu về kỹ năng mới, từ đó hỗ trợ nhà trường điều chỉnh nội dung giảng dạy một cách linh hoạt và phù hợp với xu thế. Sự phối hợp này không chỉ dừng lại ở việc góp ý tài liệu giảng dạy mà còn có thể triển khai dưới hình thức doanh nghiệp tham gia biên soạn giáo trình, xây dựng modul thực hành chuyên sâu hoặc tổ chức lớp đào tạo tại doanh nghiệp.

Ngoài ra, trong nhiều ngành nghề, việc xây dựng nội dung đào tạo theo hướng tích hợp giữa lý thuyết và thực hành là xu thế tất yếu. Doanh nghiệp có thể phối hợp thiết kế các mô-đun đào tạo theo công việc cụ thể (task-based modules), trong đó người học được tiếp cận với các công đoạn, kỹ năng theo trình tự thực tế tại doanh nghiệp. Đây là cách tiếp cận hiện đại, giúp tăng cường hiệu quả học tập, giảm sự nhàm chán và xa rời thực tế của chương trình truyền thống.

#### 2.2.3. *Cung cấp môi trường thực hành và hướng dẫn kỹ năng nghề*

Một trong những vai trò thiết thực và quan trọng nhất của doanh nghiệp trong liên kết đào tạo nghề là cung cấp môi trường thực hành thực tế cho người học. Trong bối cảnh giáo dục nghề nghiệp lấy “thực học, thực hành, thực danh, thực nghiệp” làm định hướng, thì việc được tiếp cận với môi trường lao động thực tiễn đóng vai trò quyết định đối với chất lượng đào tạo. Đây là yếu tố giúp người học hình thành, củng cố và phát triển kỹ năng nghề nghiệp một cách vững chắc, vượt xa những gì có thể đạt được trong không gian học đường thông thường.

Trên thực tế, nhiều cơ sở giáo dục nghề nghiệp hiện nay còn hạn chế về cơ sở vật chất, thiết bị kỹ thuật, công nghệ mới hoặc không đủ khả năng mô phỏng các quy trình sản xuất hiện đại. Trong khi đó, doanh nghiệp lại chính là nơi có đầy đủ điều kiện thực tế – từ máy móc, dây chuyền sản xuất, hệ thống vận hành cho đến đội ngũ kỹ thuật viên, quản lý chuyên môn – tạo nên môi trường học tập sống động và gắn sát với công việc sau này. Việc học tập tại doanh nghiệp, thông qua hình thức thực tập, học việc hoặc đào tạo tại chỗ (on-the-job training), không chỉ giúp người học vận

dụng kiến thức đã học mà còn làm quen với nhịp độ làm việc, tác phong công nghiệp và văn hóa doanh nghiệp. Bên cạnh việc cung cấp môi trường thực hành, doanh nghiệp còn có thể cử chuyên gia kỹ thuật, kỹ sư lành nghề trực tiếp tham gia hướng dẫn kỹ năng nghề cho học viên. Đây là hình thức “người thật – việc thật”, cho phép học viên tiếp thu kinh nghiệm thực tiễn, học hỏi kỹ năng xử lý tình huống, làm việc nhóm, quản lý quy trình – những năng lực khó truyền đạt qua bài giảng lý thuyết. Không những vậy, sự tham gia của cán bộ doanh nghiệp vào quá trình đào tạo còn góp phần rút ngắn khoảng cách giữa “dạy” và “làm”, nâng cao khả năng thích nghi và hiệu suất làm việc của người học ngay sau khi tốt nghiệp.

Thực tiễn tại nhiều quốc gia phát triển như Đức, Nhật Bản, Hàn Quốc... cho thấy, việc tổ chức đào tạo nghề theo mô hình doanh nghiệp đồng hành – cung cấp nơi thực hành và người hướng dẫn – là yếu tố then chốt tạo nên thành công của hệ thống đào tạo nghề. Tại Việt Nam, một số doanh nghiệp lớn đã xây dựng các trung tâm đào tạo nội bộ, phối hợp với nhà trường để triển khai mô hình “học trong doanh nghiệp”, bước đầu mang lại hiệu quả tích cực.

#### *2.2.4. Tham gia đánh giá năng lực và tuyển dụng đầu ra*

Một trong những bước quan trọng để đảm bảo hiệu quả đào tạo nghề gắn với thực tiễn là đánh giá đúng năng lực người học và tạo điều kiện để họ được tuyển dụng vào các vị trí việc làm phù hợp. Trong mối quan hệ liên kết đào tạo nghề, doanh nghiệp giữ vai trò trung tâm trong việc tham gia đánh giá năng lực nghề nghiệp của học viên, đồng thời là đơn vị trực tiếp tuyển dụng và sử dụng lao động sau đào tạo. Vai trò kép này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng đầu ra mà còn tạo nên chuỗi giá trị khép kín trong quá trình đào tạo – sử dụng nhân lực. Đánh giá năng lực nghề nghiệp không chỉ là việc chấm điểm lý thuyết hay thực hành đơn thuần, mà cần dựa trên các tiêu chí toàn diện như: khả năng vận dụng kiến thức vào công việc, kỹ năng thực hành nghề, thái độ nghề nghiệp, khả năng phối hợp làm việc nhóm, giải quyết tình huống và thích nghi với môi trường làm việc thực tế. Doanh nghiệp, với vai trò là người sử dụng lao động, có khả năng thiết lập các tiêu chuẩn đánh

giá phù hợp với yêu cầu cụ thể của từng vị trí công việc. Việc doanh nghiệp phối hợp cùng nhà trường trong các kỳ kiểm tra, thi tay nghề, đánh giá quá trình thực tập sẽ giúp đảm bảo tính khách quan, thực chất và bám sát yêu cầu của thị trường lao động.

Bên cạnh đó, quá trình học tập tại doanh nghiệp cũng chính là cơ hội để người học thể hiện năng lực và gây ấn tượng với nhà tuyển dụng tương lai. Trong nhiều trường hợp, học viên xuất sắc trong quá trình thực tập đã được doanh nghiệp chủ động giữ lại làm việc sau khi tốt nghiệp, thậm chí được hỗ trợ thêm các khóa đào tạo nâng cao. Đây là hình thức tuyển dụng hiệu quả, giúp doanh nghiệp giảm chi phí và rủi ro trong quá trình tuyển dụng truyền thống, đồng thời đảm bảo chất lượng nhân lực phù hợp với văn hóa và yêu cầu công việc tại đơn vị. Hơn nữa, khi doanh nghiệp tham gia trực tiếp vào đánh giá đầu ra, họ có thể phản hồi kịp thời với nhà trường về điểm mạnh, điểm yếu của chương trình đào tạo và chất lượng sinh viên.

#### *2.2.5. Hỗ trợ định hướng nghề nghiệp và phát triển nhân lực lâu dài*

Bên cạnh các vai trò trong quá trình đào tạo và tuyển dụng, doanh nghiệp còn có thể tham gia sâu vào công tác định hướng nghề nghiệp và phát triển nguồn nhân lực lâu dài – một yếu tố mang tính chiến lược, đảm bảo sự phát triển bền vững cho cả người học, cơ sở đào tạo và chính doanh nghiệp. Việc doanh nghiệp chủ động hỗ trợ định hướng nghề nghiệp không chỉ góp phần điều chỉnh lựa chọn học nghề phù hợp cho người học, mà còn giúp xây dựng hình ảnh tích cực của nghề nghiệp trong xã hội, đặc biệt là trong bối cảnh một số ngành nghề kỹ thuật, công nghiệp vẫn đang thiếu hụt nhân lực trầm trọng.

Doanh nghiệp có thể phối hợp với nhà trường tổ chức các hoạt động hướng nghiệp như: hội thảo nghề nghiệp, tư vấn lựa chọn nghề phù hợp với năng lực và sở thích, tổ chức tham quan doanh nghiệp, thực tập ngắn hạn cho học sinh phổ thông, giao lưu với người lao động thành đạt. Những hoạt động này giúp người học có cái nhìn thực tế về công việc tương lai, hiểu rõ hơn về yêu cầu nghề nghiệp, từ đó đưa ra quyết định học tập đúng đắn và có mục tiêu rõ ràng trong quá trình rèn luyện.

Không chỉ dừng lại ở giai đoạn tuyển sinh và

đào tạo ban đầu, doanh nghiệp còn có vai trò quan trọng trong việc phát triển nhân lực lâu dài thông qua các chương trình đào tạo nâng cao, đào tạo lại hoặc cập nhật kỹ năng trong quá trình làm việc. Trước xu thế thay đổi nhanh chóng của khoa học – công nghệ và chuyển đổi số, người lao động cần được cập nhật liên tục về kiến thức, công cụ và quy trình làm việc mới. Doanh nghiệp, với vai trò là nơi nắm bắt nhanh nhất các biến động này, chính là trung tâm của các hoạt động học tập suốt đời, tạo điều kiện để người lao động không bị tụt

hậu và duy trì khả năng cạnh tranh.

### III. KẾT LUẬN

Doanh nghiệp đóng vai trò then chốt trong liên kết đào tạo nghề, góp phần đảm bảo chương trình đào tạo sát thực tiễn, nâng cao kỹ năng cho người học và đáp ứng hiệu quả nhu cầu thị trường lao động. Việc phát huy vai trò này cần có cơ chế hỗ trợ đồng bộ và sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, doanh nghiệp và Nhà nước nhằm xây dựng nguồn nhân lực chất lượng, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội bền vững.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội (2022). *Báo cáo tổng kết công tác giáo dục nghề nghiệp năm 2021 và phương hướng nhiệm vụ năm 2022*. Hà Nội.
- Nguyễn Văn Dũng (2021). *Liên kết giữa doanh nghiệp và cơ sở giáo dục nghề nghiệp trong đào tạo theo nhu cầu xã hội*. Tạp chí Giáo dục nghề nghiệp và việc làm, số 45, tr. 17–21.
- Nguyễn Thị Lan Hương (2020). *Phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0*. Tạp chí Lao động và Xã hội, số 653, tr. 24–28.